

CASTELLS CATALANS

Nom del castell: Cubelles
Data de construcció: XI
Municipi: Cubelles
Comarca: Garraf
Altitud: 16 m
Coordenades: E 1.67244 N 41.20792
(Geogràfica - ETRS89)
Com arribar-hi: situat dins del mateix nucli urbà.

Sembla que el primer propietari va ser Gombau de Besora qui el va fer construir. Abans de marxar cap a *Ispania* per combatre als moros, Gombau de Besora va repartir els seus béns, entre els que hi havia el “castell de Cubelles”, que va deixar a les seves filles Ermengarda i Ermessenda, tot i que el castell es trobava sota el domini del comte de Barcelona. El cert és que, a partir de mitjan segle XI, les notícies del castell de Cubelles sovintegen a la documentació.

Consta que Gombau de Besora ostentava l'any 1042 la fortalesa, sota el domini superior del comte de Barcelona. El 1056, el lloc estava infeudat a la comtessa Ermessenda, muller del vescomte Ramon Folc I de Cardona. Aquesta l'havia heretat del seu pare, l'esmentat Gombau de Besora. Després d'ella, la propietat va passar a la seva filla, nomenada igualment, Ermessenda, casada amb Deodat Amat de Claramunt. El castell va passar per tant, a formar part del feu dels vescomtes de Cardona.

El 1072, al costat de la fortalesa s'havien aixecat unes primeres cases que haurien de constituir el germen de la població de Cubelles. El domini directe del castell es trobava a mans de la corona quan el 12 de novembre de l'any 1076 es va fer pública l'acta del judici sacramental referent al testament emès pel comte Ramon Berenguer I. Entre les possessions donades als seus fills Ramon Berenguer i Berenguer Ramon, s'hi trobava el castell de Cubelles.

Anys més tard, el 1119, Ramon Berenguer III va fer ús de la seva autoritat per desposseir el vescomte de Cardona, Bernat Amat, dels castells

CUBELLES

de Tamarit i Cubelles, en considerar que havia abandonat la seva guarda i custòdia. En el seu lloc els va infeudar als seus fidels Fortuny i la seva muller, Beatriu, pares adoptius del depositat vescomte. Malgrat això, el castell va seguir dins l'òrbita de la família vescomtal de Cardona que, finalment, el 26 de gener de 1229, i després de nombroses disputes, va signar una concòrdia davant el rei Jaume I, per la que feia cessió de l'esmentat castell de Cubelles, a més del de Tamarit, Montoliu, Codony, i la quadra de Vespella, a Guillem de Claramunt. Només un any més tard, aquest noble moriria, i les propietats recentment adquirides van ser repartides entre el seu fill Ponç de Cervera, i la seva germana Guilleuma. Va correspondre al fill hereu la possessió de Cubelles. Si bé un segle abans, encara que la casa comtal havia deixat constància de la seva autoritat sobre la fortificació destituint el seu possessor, sembla que a partir d'aquell moment els seus titulars ja van actuar amb plena potestat sobre el lloc. D'aquesta manera, Ponç de Cervera, el 30 de desembre del 1250, va poder vendre la propietat al propi sobirà, la qual cosa evidencia que, fins aquell moment, n'havia ostentat la titularitat absoluta, tot i que reconeixia que es trobava sota el feu reial.

Era el 12 de juny de 1288, quan el rei Alfons va vendre el castell a Gispert de Castellet, per la quantitat de 30.000 sous. La venda va originar un litigi atès que els habitants de Cubelles no van acceptar la seva alienació de la corona, però van

haver de ser un cop més ells mateixos, qui lliuressin al rei aquesta mateixa quantitat per tal que el monarca pogués tornar a adquirir la propietat de Bernat de Castellet, hereu de l'esmentat Gispert. El retorn a la corona es va produir d'aquesta manera el 13 d'agost de 1318, i pocs dies més tard, el rei Jaume el Just deixava la guarda de la fortalesa en mans de Pere i Jaume de Montoliu.

Tot i que els senyors del castell seguien exercint la plena autoritat sobre el lloc, Cubelles anava consolidant els seus drets municipals amb el vistiplau reial. En aquest sentit, revesteix una especial importància el document estès pel rei Alfons el 18 de febrer de 1335. La carta es pot considerar com el fonament de la municipalitat del terme de Cubelles, ja que el rei, a petició dels habitants de la vila, va concedir la facultat que aquests poguessin escollir quatre regidors i deu consellers amb la missió de governar la vila. A partir de mitjan s. XV, es van anar produint canvis en la possessió del lloc, com a conseqüència de la situació política del moment. Així l'any 1459, apareix esmentat per primera vegada, el nom del ciutadà de Barcelona, Joan Boscà, en relació al castell.

El 30 d'octubre d'aquell any, el rei Joan el Sense Fe (1458–1474) mitjançant una reial ordre donada des de l'Aljafería de Saragossa, va posar sota la seva especial protecció el castell de Cubelles, amb la seva barbacana que es trobava derruïda. La propietat va ser lliurada al seu fidel Joan Boscà juntament amb tots els edificis, cases, feus, terres i possessions, deveses, colomars, molins i altres béns i objectes que pertanyien i que es trobaven en aquell castell o dins el seu terme. La família Boscà s'havia destacat pel suport donat al rei Joan II, motiu pel qual aquest li recompensava amb l'entrega del castell.

Si durant la guerra contra Joan II algunes velles fortaleses encara van ser utilitzades per algun dels dos bàndols en les seves empreses militars, a par-

tir d'aquell moment van perdre, definitivament, aquesta funció. El fet es va accelerar, encara més, després de la unió de la corona catalana a la castellana amb el casament de Ferran el Catòlic amb la reina de Castella, Isabel. A partir d'aquell moment el castell de Cubelles, com va passar amb molts d'altres, apareix a la documentació com una propietat senyorial que, malgrat mantenir els seus drets territorials, va anar perdent els privilegis jurisdiccionals que no es podien mantenir al costat d'unes viles reials amb un règim municipal cada cop més ben configurat.

Durant el segle XIV va mantenir els seus drets la família Castellbisbal. Després d'algunes altres alienacions, finalment en el segle XVII passa a pertànyer als Llupià, marquesos d'Alfarràs fins a l'actualitat. Aquest castell habitat presenta una gran torre rectangular adossada. En 1675 es va portar a terme una gran reforma dirigida per Fra Josep de la Concepció.

En bon estat. En rehabilitació. De propietat municipal, acull l'oficina de turisme de la població.

Extret del web:

http://ca.wikipedia.org/wiki/Castell_de_Cubelles

Jordi Gironès
Desembre de 2012

